

BOZP v školských osnovách – činnosti členských štátov

Zhrnutie správy ⁽¹⁾

Na podporu vzdelávania v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) v školách a na vysokých školách treba, aby sa toto vzdelávanie formálne schválilo v požiadavkách pre učebné osnovy. V správe sa hodnotí, ako členské štáty zahrnúli vzdelávanie o BOZP a rizikách do svojich vnútroštátnych učebných osnov.

Na úrovni primárneho i sekundárneho vzdelávania sa dosiahol **značný pokrok a rozvoj**, pokiaľ ide o zavedené aj plánované opatrenia v členských štátoch. Opatrenia na začlenenie BOZP do vzdelávania na úrovni učebných osnov zahŕňajú:

- zákonné požiadavky;
- voliteľné predmety;
- usmernenia a prostriedky na podporu zákonných požiadaviek a voliteľných predmetov;
- formálne odporúčania;
- vnútroštátne usmernenie a prostriedky v prípadoch, keď sa nestanovili žiadne učebné osnovy;
- propagačné kampane na podporu vyššie uvedených opatrení;
- prístupy súvisiace s bezpečnými a zdravými školami.

Spolupráca v oblasti vzdelávania na európskej úrovni prináša približovanie základných predmetov a učebných cieľov v školách v rámci členských štátov. Vzdelávanie o rizikách a BOZP sa spravidla neberie ako samostatný predmet, ale využívajú sa možnosti ich začlenenia do učebných osnov iných predmetov, napr. prírodovedy, telesnej výchovy, zdravotnej výchovy a občianskej náuky. Preto je dôležité vypracovať učebné osnovy

pre vzdelávanie v oblasti rizík a BOZP pre základné predmety učebných osnov pre rôzne vekové úrovne.

Pri zavádzaní vzdelávania o BOZP a rizikách do učebných osnov sa často uplatňuje prístup silného **partnerstva** a zapájajú sa rôzne orgány, ako napríklad orgány BOZP, ministerstvá školstva a inštitúcie zodpovedné za tvorbu učebných osnov. Vnútroštátne učebné osnovy sa menia a vyvíjajú a je potrebné, aby orgány BOZP mohli ovplyvňovať tento proces v štádiu prípravy návrhu.

V členských štátoch sa na vnútroštátnej i regionálnej úrovni pripravili mnohé **inovatívne prostriedky** na podporu vyučovania. Najužitočnejšie budú také prostriedky a učebné plány pre školské vyučovanie, ktoré súvisia s učebnými osnovami.

V niektorých členských štátoch, napr. vo Švédsku, sa prijímajú **integrované prístupy**, v rámci ktorých sa vzdelávanie o rizikách spája s bezpečným prostredím pre vzdelávanie učiteľov i žiakov a tiež aj s ochranou zdravia žiakov v škole. Niektoré iniciatívy podporujú vzdelávanie o rizikách na školách, pričom zároveň pomáhajú školám zlepšovať bezpečnosť v školských budovách. Žiaci sa môžu aktívne zapájať do problematiky bezpečnosti na školách, napríklad prostredníctvom zástupcov pre bezpečnosť žiakov – čo je v niektorých členských štátoch zákonnou požiadavkou – a prostredníctvom účasti žiakov na odhaľovaní rizík na školách.

Aj keď učitelia majú k dispozícii niektoré vynikajúce prostriedky, samotnej **príprave učiteľov** sa nevenuje dostatok pozornosti. Je známe, že učitelia potrebujú odbornú prípravu na to, ako majú učiť o rizikách. Ak takúto prípravu neabsolvujú a vzdelávanie o rizikách je len jednou z možností v učebných osnovách, ktorú si majú zvoliť, môže sa stať, že nebudú ochotní vyučovať tento predmet a zvolia si taký, ktorý im viac vyhovuje, dokonca aj vtedy, keď budú mať k dispozícii vhodné prostriedky. Z tohto dôvodu sú pre vyškolených učiteľov potrebné programy odbornej prípravy a treba, aby sa vzdelávanie o BOZP a rizikách zahrnilo do učebných osnov kurzov učiteľského vzdelávania pre budúcich učiteľov. Takúto prípravu potrebujú učitelia na všetkých úrovniach vzdelávania.

Najväčšou výzvou je zaviesť BOZP do **vysokoškolského vzdelávania**, aby sa s touto problematikou oboznámili budúci inžinieri, architekti, lekári, obchodníci, manažéri a pod. Zavádzanie BOZP do kurzov na vysokoškolskej úrovni je najmenej rozvinutou oblasťou z rôznych dôvodov, medzi ktoré patrí ich väčšia autonómia. Kroky na zahrnutie BOZP do príslušných kurzov, napr. techniky alebo ekonómie, sa preto uskutočňujú ad hoc a často závisia od záujmu jednotlivých pedagógov alebo konkrétnych zástancov v rámci profesionálnych orgánov. Pedagógov je potrebné presvedčiť o potrebe zahrnúť BOZP do kurzov. Potrebujú tiež príslušné materiály. Napriek tomu sa vyskytujú príklady dobrej praxe, napríklad v oblasti techniky.

(1) BOZP v školských osnovách: požiadavky a činnosti členských štátov
<http://osha.europa.eu/publications/reports/TE3008521ENC/view>

Príklady žiackych kompetencií pre predmety v učebných osnovách, týkajúce sa vzdelávania o rizikách

Príklady osobných a sociálnych kompetencií

- nadobudnúť a preukazovať zručnosti v oblasti bezpečnosti;
- prevziať zodpovednosť;
- vedieť požiadať o pomoc;
- nadobudnúť dostatočnú dôveru na poskytovanie rád;
- zvládnuť neúžitocné stereotypy a tlaky;
- rozpoznať riziko a prijímať bezpečnejšie riešenia.

Príklady kompetencií v oblasti zdravotníctva

- vedieť poskytnúť prvú pomoc;
- podporovať zdravý životný štýl.

Príklady občianskych zručností

- pochopiť potrebu pravidiel;
- zúčastňovať sa na tvorbe a zmene pravidiel;
- skúmať miestne a aktuálne témy a diskutovať o nich;
- uvažovať o spoločenských a morálnych dilemách;
- zúčastňovať sa na rozhodovaní.

Príklady profesijného vzdelávania

- stretávať sa a hovoriť s ľuďmi s rozličnými pracovnými zaradeniami a zručnosťami;
- identifikovať, aké sú ich vlastné zručnosti a aké dosiahli úspechy;
- rozmýšľať o tom, ako ďalej rozvíjať tieto zručnosti.

Príklady kompetencií, špecifických pre vzdelávanie o rizikách, napr. v rámci praktických predmetov učebných osnov

- mať vedomosti o nebezpečenstvách, rizikách a kontrole rizík;
- rozpoznať nebezpečenstvá, posúdiť následné riziká a prijať kroky na kontrolu rizík pre seba aj pre ostatných;
- využívať informácie na posúdenie bezprostredných a kumulatívnych rizík;
- riadiť svoje prostredie na zabezpečenie ochrany zdravia a bezpečnosti pre seba aj pre ostatných;
- vysvetliť kroky, ktoré sa prijímajú na kontrolu rizík.

K faktorom úspešnosti pre zavádzanie BOZP do učebných osnov patrí:

- prijať jasný záväzok a poskytnúť vhodné prostriedky;
- stanoviť ciele pre zavádzanie BOZP do vzdelávania v národnej stratégii BOZP;
- zakladať aktivity na skúmaní, čo sa v skutočnosti deje, čo sa dá reálne dosiahnuť, čo funguje najlepšie a pod.;
- rozvíjať úzku spoluprácu s orgánmi v oblasti vzdelávania a najmä s inštitúciami, ktoré sú zodpovedné za prípravu učebných osnov;
- identifikovať možnosti v učebných osnovách a snažiť sa ovplyvniť vývoj a zmeny v osnovách;
- prispôbiť návrhy a iniciatívy základným učebným osnovám a súčasnej politike a metódam výučby, vrátane začlenenia vzdelávania o rizikách v rámci povinných i nepovinných predmetov do učebných osnov. Kľúčové oblasti začleňovania zahŕňajú rámec pre osobné, zdravotnícke a sociálne vzdelávanie a občiansku náuku. Vzdelávanie o rizikách by sa malo začleniť aj do programov škôl na podporu zdravia (programy „zdravých škôl“);
- rozvíjať učebné ciele vzdelávania v oblasti BOZP a rizík pre príslušné predmety v rámci učebných osnov, prispôbených veku a schopnostiam detí a mladých ľudí; zamerať učebné ciele na rozvoj chápania rizika vrátane rozpoznania nebezpečenstva, hodnotenia rizík a rozvíjania informácií bezpečnejšieho správania;
- poskytnúť prostriedky pre vzdelávanie v oblasti BOZP/rizík, primerané pre rôzne predmety v rámci učebných osnov a vekových úrovní;
- zabezpečiť profesionálny rozvoj v oblasti vzdelávania o rizikách pre učiteľov a školiteľov; odborná príprava je potrebná pre učiteľov na všetkých úrovniach, ako súčasť profesionálneho rozvoja (vyškolených) zamestnaných učiteľov aj v programoch prípravy učiteľov; zväžiť potreby ďalších zainteresovaných osôb na vzdelávaní, napríklad zapojených do riadenia škôl a aj rodičov;
- rozvíjať na úrovni školy kvalifikáciu v oblasti BOZP, ktorá zapadá do kvalifikačného systému školy;
- rozvíjať partnerstvá s hlavnými zástancami vzdelávania o rizikách, aby sa dosiahol konzistentný prístup a zabránilo duplicitě;
- riadiť iniciatívy, monitorovať a hodnotiť pokrok;
- vymieňať si skúsenosti a budovať siete;
- zabudovať vzdelávanie o rizikách do celoškolského prístupu k bezpečnosti a rizikám; tento prístup by sa mal vzťahovať na bezpečné vzdelávacie prostredie pre žiakov, ako aj ochranu zdravia a bezpečnosť zamestnancov školy; spojiť to následne s iniciatívami „zdravé školy“.

Ďalšie informácie

Ďalšie informácie o zavádzaní BOZP do vzdelávania sú k dispozícii na: http://osha.europa.eu/priority_groups/young_people

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (+ 34) 94 479 43 60, Fax (+ 34) 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

© Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Šírenie povolené pod podmienkou uvedenia zdroja. Printed in Belgium, 2008.

